משנה · אחרונים · בועז · סדר מועד

בועז על משנה חגיגה

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בועז על משנה חגיגה

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בועז-על-משנה-חגיגה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
פרק ג 4

פרק ב

כ"כ תוס'. ונ"ל דאפ"ה כלל ליה תנא, מדעכ"פ נזכר כבר הלל קודם שמאי כשהיה חבירו מנחם, ומדקאמר אח"כ דנכנס שמאי תחת מנחם, ש"מ דשמאי שני. אולם איידי שנזכר הכא שמאי קודם להלל מטעמא דאמרן, להכי ברוב דוכתא נזכר ב"ש קודם ב"ה [תוס']. ואחמ"כ דוחק. ול"מ נ"ל דאפשר דשמאי היה זקן יותר מהלל, וגם בני ישיבתו הוו חריפי טפי [כיבמות די"ד א'], להכי לפעמים הי' הלל בענוותו כפוף ויושב לפניו כא' מהתלמידים [כשבת די"ז א'], וגם בני ישיבתו אפשר מה"ט הקדימו בענוותן דברי ב"ש לדבריהן [כעירובין די"ג ב']. ורבינו הקדוש שמבני בניו של הלל הי' בענותו יתירה שהי' בו [כסוטה דמ"ט] להכי כשסידר המשניות הקדים נמי דברי ב"ש לדברי ב"ה. כך נ"ל:

פרק ג

[והקשו תוס' [חולין דל"ה] היאך יאכל כהן התרומה. הרי קודש מעורב בו. ותירצו ע"י ברירה שיאמר הע"ה רביעית שאני עתיד להפריש יהיה קודש. עכ"ל: ונ"ל דגם בקושיתם לא ס"ד דמיירי שלקח הע"ה רביעית קודש וערבו בתרומה, דאין זה משמעות הלשון בתירוצם, דא"כ הול"ל וי"ל דלא מיירי בעירבו, רק באמר רביעית וכו'. רק כוונת תוס' בקושיתם, דס"ד שאמר רביעית א' בחבית זו יהי' קודש לנסכים. דכיון שלא בירר מעיקרא לומר שאני עתיד להפריש, לפיכך אפי' למאן דאית לי' ברירה לא אמרי' בכה"ג ברירה [כתוס' גיטין כ"ה ב'], וא"כ הו"ל כאילו מעורב בו קודש, דלא בטל ברוב, דכל קודש קודם שנקרב לא בטל מדהו"ל כדשיל"מ [כתוס' כריתות י"ג ב']. אמנם תרוצם תמוה, שתרצו דמשום ברירה, והרי אנן קיי"ל בדאורייתא אין ברירה [כביצה דל"ח א'], ואפי' בבירר מעיקרא [כרמב"ם פ"ז ממעשר ה"א]. והכא פסק הרמב"ם דרשאי הכהן לאכול התרומה [בפי"א ממשכב] ואי"ל מדנתבטל ברוב. ליתא דעכ"פ עיקרו דאורייתא [כתוס' עירובין דל"ז ב']. והנה בזבחים [דפ"ח א'] תרצו דלא מיירי בהקדיש הע"ה, רק שיחדה להפריש משם רביעית נסכים. וגם זה תמוה, דהנה תוס' [חגיגה כ"ה ב' ד"ה במטהר] הקשו דבכדים המדומעין בקודש דלא מהימן רק עד ע' יום, והקשו מ"ש מרישא דאמרי' דבקודש מהימן לעולם. ותרצו דרישא מיירי בהקדיש בפירוש אבל סיפא מיירי דרק יחדן לנסכים. וא"כ לתוס' זבחים הנ"ל דרישא נמי ביחדן לנסכים מיירי, א"כ הדרא קו' תוס' חגיגה לדוכתא דמ"ש רישא מסיפא. ולכאורה הי' נ"ל לישב דברי הרמב"ם הנ"ל, דדוקא בב' לוגין בפ"ז דדמאי שהוא תערובות תרומה, והרי תרומה אינה בטלה רק בק"א, כדיליף בספרי מקרא דמכל חלבו ממנו [כר"ש רפ"ב דערלה], ולפיכך כיון

שיש תרומה בהתערובת לא אמרי' ברירה בדאורייתא. משא"כ ברביעית קודש בפי"א ממשכב, בטל ברוב, דלא מחשב דשיל"מ רק בנתערב חתיכת חטאת בחתיכת חולין, דחזי למכור הכל לכהן [כיבמות דפ"א ב' ורש"י שם]. מה שאין כן רביעית נסכים דאסור לכהן שנתערב בחבית יין תרומה, בטל שפיר. וא"ל עכ"פ חזי למתשל עליה כמ"ש לעיל, ליתא דחדא דלא גרע מהתרומה דלא מחשב דשיל"מ דלאו מצוה לאתשולי עלי' [כנדרים די"ט א']. ותו דהכא כיון שלא הי' האיסור לעולם בעין, לא מחשב דשיל"מ [כי"ד ק"ב] וכגיגות יין שמונחים בו ענבים המוציאן יין כל השבת, דבטל היין היוצא ביין הגיגית [כמרדכי סוף פ' קמא דשבת]. אולם אחר העיון זה ליתא, דחדא דאם בטל הרביעית של נסכים בהתרומה שבחבית, א"כ למה התרומה תהיה טהורה, הרי אין שם הקדש בחבית ואף אם נאמר כיון שהע"ה לא ידע שהרביעית בטל מסתפי ונזהר בו. עכ"פ ק' הרי בל"ז המרדכי הנ"ל בגיגית סותר א"ע. דאדרבה כ' המרדכי [סוף חולין] דכל דבר שבא בתערובות לעולם, גם באינו דשיל"מ לא בטל, וכיבמה שרקקה דם דלא בטל צחצוחי רוק בדם, וכשירה הרקיקה לחליצה [כיבמות ק"ה א']. אע"כ דוקא בגיגית, שבשעת שהי' ההיתר בעין לא הי' עדיין האיסור בעין, להכי גם דשיל"מ בטל, מה שאין כן ברקקה דם, שהרוק והדם נולדו כא'. ובהא יתיישב אצלי קו' תוס' [מעילה כ"א ב'], באמר פרוטה בכיס זה הקדש, דכולן קדושים. והקשו דלבטל הך פרוטה ברוב. והוצרכו לתרץ דמטבע חשוב ולא בטל, וכמו שהסביר רמ"ל [בפ"ז ממעילה] דהוי"ל דבר שבמניין. ורכ"מ שם תי', מדהוי"ל דשיל"מ. וכבר מחו לה אמוחא אהך תרוצ' דהרי גם דבר שיל"מ רק מדרבנן לא בטל, ואיך יתחייב קרבן מעילה. וכ"כ ק"ל אתרוצ' דתוס', דהרי גם דבר שבמניין רק מדרבנן לא בטל. אמנם לדברינו הנ"ל מיושב קו' התוס' שפיר, דכיון דהאיסור וההיתר שניהן היו בעין קודם שקרא שם הקדש על הפרוטה, הו"ל כאילו נולדו ההיתר והאיסור ביחד, דאז אפילו מדאורייתא לא בטל, אפי' לקולא, וכצחצוחי רוק של היבמה הנ"ל, מכ"ש לחומרא כפרוטה בכיס הקדש, וכברביעית קודש בחבית הכא. ועכ"פ הדרא קושיתן לדוכתא, דהרי הכא נולדו שניהן בתערובות כא'. ובכה"ג אפילו בלי דשיל"מ לא בטל. ואם כן האיך יהיה התרומה מותרת להכהן, והרי מעורב בו קודש ולא בטל. ודוחק לומר דכשהקדיש הרביעית אח"כ הו"ל כנולדה אז דהרי בפרוטה בכיס הקדש הנ"ל חזינן דאפי' בהקדישה אח"כ, כאילו היו בעין מעיקרא דנינן ליה. [אח"כ מ"כ קצת מדברי בכרתי סי' ק"ב. מלבד מה שבל"ז הניח דברי המרדכי בגיגית בצ"ע]. ותו ק"ל כיון דאין הכהן יכול לאכול התרומה מדמעורב בו הרביעית קודש, הו"ל כמפריש לאבוד ואינו תרומה כלל [כב"ק דקט"ו ב']. ואי"ל דעכ"פ חזי' לכהן להקדיש כל החבית לנסכים.

ליתא, דהרי תרומה לא חזי לנסכים. מדכתיב משקה לישראל מן המותר לישראל בעינן [תמורה כ"ט א']. והרי אפילו חולין המדומעין בתרומה, אע"ג דמדאורייתא ברובא בטיל, וחזא בכל גוונא לכהן, אפ"ה מדאסור לזר, אסור לנסכים [כרש"י זבחים פ"ח א']. ואפילו לר"ח התם דפליג ארש"י [כתוס' שם ד"ה מן] וס"ל כיון דמותר בכהן, ממשקה לישראל קרי' בי', עכ"פ הכא מדגם לכהן אסור התערובות גם ר"ח מודה דאסור לנסכים. ואת"ל כיון דרק ע"י שמעורב קודש לא חזי לכהן, לא הו"ל בכלל משקה לישראל, רק בדלא חזי לישראל מצד איסור אחר, אבל ע"י קודש לא פקע קודש, והו"ל כשור משורי הקדש [מנחות פי"ב מ"ט] וכ"כ פרוטה בכיס זה הקדש [מעילה כ"א ב'] ' דאמרי' דכולן קדושי' אף דלא חזי לישראל. ואף דיש לחלק קצת, עכ"פ מסתבר דקודש אינו מעכב שיחול קודש. עכ"פ בל"ז לפי דעתי אין הכהן רשאי להקדיש תרומה לנסכים, דרק לאכילה ושתייה נתנה תרומה ולא להפסיד [כפי"א דתרומות]. וכמו כן לאישים לא נתנה, דכמו שהמפריש תרומה טמאה ד"ה שאינה קדושה, דתתן לו אמר רחמנא ולא לאורו [כפסחים דל"ג א'], והרי לא כתב בקרא ולא לאורו, רק דהכי דייקי' מדכתיב תתן לו, והרי לא חזי לי', אם כן ה"נ נידק מנה תתן לו ולא לאישים. אמנם נלפע"ד דמיירי שאמר שכשיפרישם לבסוף יהיה קודש מהשתא, ולהכי אף דהשתא אין שם תערובות, עכ"פ כיון שמשמרו לקודש, נזהר מלטמאו, ואפ"ה לא דמי ליחדו לקודש דהתם לא אמר מידי. רק שחישב כן בלבו, משא"כ הכא דאמר דלכשיפרישם יהי' קדוש מהשתא. וזהו כוונת תוס' חגיגה [דכ"ה ב' ד"ה במטהר] שהבאנו לעיל. וא"כ בכה"ג לכ"ע יש ברירה. וטעם הדבר נ"ל משום דכיון דהא דאין ברירה בדאורייתא רק מטעם ספק הוא [כמ"ש לעיל ביצה פ"ד סי' נ"ט], א"כ צריך שיהי' פ"א בספק, משא"כ בכה"ג לא הי' על החבית ספק מעולם, דבעוד הרביעית בחבית, לא היה שם תערובות עדיין, שהרי אמר שלא יקדש הרביעית עד שיפרישו, וכשהפרישו לבסוף. הי' קודש למפרע כל חלק וחלק מהרביעית ההוא בכל מקום שהי' תחלה ולא נכנס בכלל ספק כלל מעולם. ואפשר זהו כוונת תוס' חולין הנ"ל: ואילה"ק הרי אין אדם נכנס לעזרה עד שיטבול [כיומא פ"ג, מ"ג] ובהכי סגי להחזיק ע"ה בטהרה [כטהרות רפ"י] י"ל דמשום חומר דמקדש חיישי' שמא נטמא במת דצריך הזאה ג' וז'. וא"ת עכ"פ הרי הוה ביאה רקנית, דחייב עליה מלקות [כמנחות כ"ז ב']. י"ל דעכ"פ אחר גמר כל עבודת הצבור באותו יום, רשאין לכנס להשתחוות גם הכהנים הבלתי עובדין [כתמיד כ"ה מ"ו]. אבל אין לומר שכל שנכנס להשתחוות לא מקרי ביאה ריקנית וכתוי"ט [תמיד פ"ז מ"א], דא"כ מה מקשי הש"ס [יומא נ"ג א'] הא עייל ביאה רקנית, ואצטרך לשנויי ששגג בביאה והזיד בהקטרה, ולשני לי' שנכנס להשתחוות.

אלא לאו ש"מ דרק בגמר עבודה מותר לכנס להשתחוות, והתם ליכא לאוקמא הכי, דהרי מיירי בעייל עם קטורת חסירה, והרי לא הקטיר עדיין, ולא שלמה עבודת היום עדיין]: